

Developing a Network Model of Marital Stability Using Literature Review

Article Info

Authors:

Afrouz Hoseeinpour¹,
Majid Barzegar^{*2}, Hossein
Bagholi³, Maryam
Zarnaghash⁴

Keywords:

Designing a model, marital
stability, literature review.

Article History:

Received: 2024-01-31

Accepted: 2024-04-20

Published: 2025-02-11

Correspondence:

Email:

mbarzegar55@gmail.com

Abstract

Purpose: The aim of the present study was to identify the factors affecting marital stability using literature review.

Methodology: The current research is of a qualitative type and it tried to develop a model in the field of marital stability by using literature review. Therefore, the collection of articles published inside and outside the country, which were in the field of marital stability, was examined. A network model was developed and its validation was checked with focus groups using the fuzzy Delphi method.

Findings: The analysis of the articles indicated the extraction of 9 main variables of forgiveness, flexibility, emotion regulation, love and affection, communication skills, common goals and meaning, marital commitment, sexual satisfaction and marital intimacy that all of which affected marital stability and overshadowed the desired functioning of the family as a result.

Conclusion: Considering that the existence of complex relationships between the variables affecting marital stability in the form of a network model was confirmed by the team of research experts, therefore it is necessary for family therapists, counselors and psychologists active in the field of marriage and family, in the therapeutic interventions they provide to their clients; Pay attention to the communication network presented in this research, because based on it, it is possible to predict the success or failure of an intervention, thus preventing the wastage of consultation and treatment costs for clients.

1. Department of Psychology, Marvdasht branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
2. Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran. (Corresponding Author)
3. Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
4. Department of Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

تدوین الگوی شبکه‌ای ثبات زناشویی با استفاده از بررسی متون^۱

افروز حسین‌پور دوانی^۲، مجید برزگر^{۳*}، حسین بقولی^۴، مریم زرنقاش^۵

چکیده

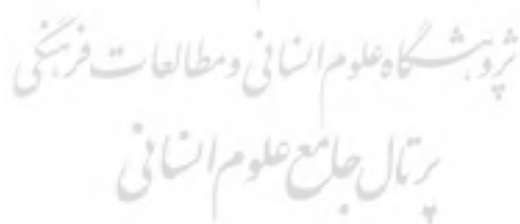
هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر ثبات زناشویی با استفاده از بررسی متون بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده و درصدد بود با استفاده از بررسی متون به تدوین الگو در حیطه ثبات زناشویی اقدام نماید. از این‌رو، مجموعه مقالات منتشر شده داخل و خارج کشور که در حوزه ثبات زناشویی بودند، مورد بررسی قرار گرفت. الگوی شبکه‌ای تدوین شد و اعتبارسنجی آن با گروه‌های کانونی با کاربرست روش دلفی فازی بررسی گردید.

یافته‌ها: تحلیل مقالات حاکی از استخراج ۹ متغیر اصلی بخشش، انعطاف‌پذیری، تنظیم هیجان، عشق و دوست داشتن، مهارت‌های ارتباطی، اهداف و معنای مشترک، تعهد زناشویی، رضایت جنسی و صمیمیت زناشویی بود که همگی بر ثبات زناشویی اثر گذاشته و در نتیجه کارکرد مطلوب خانواده را تحت‌الشعاع قرار می‌دادند.

نتیجه‌گیری: نظر به اینکه وجود ارتباطات پیچیده بین متغیرهای موثر در ثبات زناشویی در قالب الگوی شبکه‌ای توسط تیم خبرگان پژوهش تایید گردید، بنابراین لازم است خانواده درمانگران، مشاوران و روانشناسان فعال در حیطه ازدواج و خانواده، در مداخلات درمانی که به مراجعین خود ارائه می‌کنند؛ به شبکه ارتباطی ارائه شده در این پژوهش توجه داشته باشند چرا که براساس آن می‌توان موفقیت یا عدم موفقیت یک مداخله را پیش‌بینی نمود و بدینسان از هدررفت هزینه‌های مشاوره و درمان برای مراجعین، پیشگیری نمود.

کلیدواژه‌ها: تدوین الگو، ثبات زناشویی، بررسی متون.

^۱ این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول می‌باشد.

^۲ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

^۳ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. (نویسنده مسئول: mbarzegar55@gmail.com)

^۴ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

^۵ گروه روانشناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

مقدمه

در عصر حاضر جامعه‌شناسان و روانشناسان بر ازدواج و ایجاد خانواده تاکید زیادی داشته‌اند زیرا ازدواج و به دنبال آن ایجاد خانواده موجب متعادل شدن غریزه جنسی و پیشرفت انسان می‌شود و ازدواج با دوام و پایدار به عنوان هدف اصلی زندگی در نظر گرفته می‌شود که شاخص کلیدی برای موفقیت زناشویی و همچنین بهزیستی و سلامتی جامعه است (Bühler et al., 2021). ازدواج به عنوان مهم‌ترین ارتباط انسانی شناسایی شده است زیرا ساختار نخستین تشکیل ارتباط خانوادگی و پرورش نسل‌های بعدی را به وجود می‌آورد. با این حال اگرچه ازدواج یک پیوند بسیار خوشایند به نظر می‌رسد، پژوهش‌های انجام گرفته نشان می‌دهند که خرسندی و پایداری روابط زناشویی به سادگی امکان‌پذیر نخواهد شد (Tong et al., 2021). از این‌رو، روابط میان فردی به ویژه کمیت و کیفیت روابط بین زوجین در ابعاد مختلف مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته است و به پیامدهای مثبت و منفی آن پرداخته شده است و نتایج برخی از این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که حتی زوجینی که میزان رضایتمندی خوبی در ارتباطات خود دارند با مشکلات و ناهماهنگی‌هایی روبه‌رو هستند و از جمله مفاهیمی که به ارائه تصویری از خانواده کمک می‌کند، کیفیت زندگی زناشویی^۱ است (Eysenck, 2021). با توجه به بررسی‌های انجام شده توسط محققان بالا بودن کیفیت زندگی زناشویی که با داشتن روابط سالم و صمیمانه زوجین ایجاد می‌شود تاثیرات مثبتی بر سلامت جسمی و روانی افراد دارد که این امر نتیجه‌ای از دواج‌های طولانی مدت باشد. به عبارتی، برقراری ارتباط سالم یکی از مهمترین عناصر کمک به حفظ ثبات زناشویی است (Mitchell & Plauche, 2018). در قرن گذشته، اگرچه بسیاری از زوجها ترجیح داده‌اند حداقل به مدت ۴۰ سال در ازدواج‌های طولانی مدت با هم بمانند، نرخ طلاق و جدایی به طور پیوسته افزایش یافته و طلاق به یک انتخاب عملی برای اکثر زوجها تبدیل شده است، به طوری که می‌توان نداشتن ثبات زناشویی در بسیاری از زندگی‌های امروزه مشاهده کرد (Baker, 2019). ثبات زناشویی، به معنای ماندن در یک رابطه زناشویی قانونی بدون طلاق و شامل درک و پذیرش یکدیگر، داشتن علاقه و دیدگاه‌های مشترک جهت مواجهه با مسائل و حفظ همبستگی و صمیمیت است (Pflieger et al., 2021).

یکی از مهم‌ترین و پراستنادترین مدل‌های مطرح شده در زمینه ثبات رابطه زناشویی، مدل آسیب‌پذیری-استرس-انطباق‌پذیری Karney و Bradbury (۱۹۹۵) است. براساس این مدل آسیب‌پذیری‌های پایدار، رویدادهای استرس‌زا و رفتارهای انطباقی از جمله مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر کیفیت و ثبات روابط زناشویی هستند. براساس این مدل، افراد آسیب‌پذیری‌هایی پایداری را با خود به زندگی زناشویی می‌آورند که بر روابط زناشویی آن‌ها تاثیر می‌گذارد. آسیب‌پذیری‌های پایدار شامل تمایلات، تجارب و ویژگی‌هایی همچون مهارت‌های ارتباطی ضعیف، حوادث آسیب‌زای دوران کودکی و ویژگی‌های شخصیتی هستند که مانع شادمانی و موفقیت در ازدواج می‌شوند (Braithwaite & Mitchell, 2016). براساس این مدل دومین عامل اثرگذار بر ثبات زناشویی رویدادهای استرس‌زای زندگی هستند. استرس از طریق ایجاد هیجانات و عواطف منفی می‌تواند با تاثیر بر الگوی سرعت پردازش اطلاعات و سوگیری در انتخاب و تفسیر اطلاعات؛ عملکرد شناختی و ادراک و توجه فرد را مختل کند. جزء دیگر این مدل که بر ثبات زناشویی تاثیر می‌گذارد، رفتارهای انطباقی است که نشان دهنده رفتارهایی مانند مهارت مدیریت تعارضات، حمایت همسر و حل مسئله هستند که زوجین به وسیله آن‌ها با مسائل و مشکلات زندگی مشترک کنار می‌آیند (Karney & Bradbury, 2020). امری طبیعی است که همه زوجین در یک بازه زمانی درگیر استرس و تعارضات زناشویی متفاوت باشند، اما آنچه در حفظ ثبات خانواده نقش اساسی^۳ دارد توانایی آن‌ها در حل مسئله است (Lamela et al., 2020). براساس پژوهش Mojzisch (۲۰۱۵) استفاده از مهارت‌های سازنده حل مسئله برای رفع مسائل و کنترل هیجانات منفی و تاثیر متقابل آن‌ها بر روی یکدیگر نقش مهمی در کاهش تعارضات و ابعاد آن و کاهش واکنش‌های هیجانی دارد. به

¹ marital quality of life

طور کلی، لذت بردن از روابط زناشویی کارآمد و با ثبات آرزوی همه زوجین است، اما گاهاً زندگی مشترک تحت تاثیر عوامل متعددی قرار می‌گیرد که تنها بخشی از آن‌ها می‌تواند زوجین را به سوی اختلافات، جدایی عاطفی و طلاق سوق دهد (Timoth & Paula, 2016). شناسایی شاخص‌های تعیین کننده کیفیت و ثبات رابطه زناشویی به منظور پیشگیری از آسیب‌های ازدواج، غنی سازی رابطه میان همسران، افزایش سازش یافتگی زوجین در زندگی زناشویی و ارتقاء سطح آگاهی؛ می‌تواند به زوجین در برقراری یک رابطه موثر و پایدار کمک کند (Carr et al., 2014).

همانطور که اشاره شد، ازدواج نزدیکترین و پیچیده‌ترین نوع یک رابطه انسانی همه جانبه است و در نتیجه عواملی که در ایجاد، ثبات یا بی‌ثباتی آن نقش دارند از زوایای گوناگون روانشناختی، بیولوژیک، اجتماعی، فرهنگی و حتی اقتصادی قابل بررسی هستند. این ابعاد نشان دهنده این است که عوامل بیرونی نیز در موفقیت یا شکست یک ازدواج نقش دارند و همه چیز به مسائل درونی و رابطه بین زن و شوهر برنمی‌گردد، به عنوان مثال به طور معنی داری، ثبات زناشویی به این بستگی دارد که آیا ارتباط یا تمایل به ترک رابطه وجود دارد یا خیر. با این حال، محققان عوامل گسترده‌ای را در رابطه با ثبات زناشویی از جمله نگرش نسبت به روابط زناشویی (Timothy-Springer & Johnson, 2016)، دین (Mullins, 2016)، نقش کودکان (Cohen et al., 2010)، عشق، تعهد و صمیمیت (Phillips et al., 2012)، پشتیبانی (حمایت) (Landis et al., 2013) و تقسیم نقش بررسی کرده‌اند. هم مطالعات قدیمی تر و هم جدیدتر نشان داده‌اند که مؤلفه‌های منفی روابط زناشویی بیشتر از مؤلفه‌های مثبت بهزیستی جسمی و روانی زوج‌ها با ثبات زناشویی مرتبط است (Rauer et al., 2017) به عبارتی، در حالی که بسیاری از مطالعات دیگر در تاثیر جنبه‌های مثبت روابط بر ثبات زناشویی تاکید داشتند، تحقیقات دیگر نشان دادند که ترکیبی از عوامل منفی و مثبت در یک رابطه به ماندن زوج‌ها در ازدواج طولانی مدت کمک می‌کند. براساس یافته‌های Pereira Morales و همکاران (۲۰۱۸) از میان ویژگی‌های شخصیتی، انعطاف‌پذیری بهترین پیش بین کیفیت و ثبات زناشویی است. براساس پژوهش Randall و Bodenmann (۲۰۱۷) استرس از طریق کاستن زمان باهم بودن زوجین و به اشتراک گذاری تجربیات، تضعیف زمان باهم بودن، کاهش تعاملات مثبت، افزایش ایجاد مشکلات شخصیتی و روانی، افزایش خطر ابتلا به مشکلات جسمانی و روانشناختی و کاهش خودافشایی در زوجین بر کیفیت و ثبات رابطه زناشویی تاثیر منفی بر جای می‌گذارد. هنگام بالا بودن استرس‌های روزانه، زوجین رویدادهای زندگی را به صورت منفی ادراک و ارزیابی می‌کنند. Johnson و Mund (۲۰۲۱) نقش احساس تنهایی در سیر طولی رضایت از روابط و Eken (۲۰۱۷) نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر روابط عاطفی زوجین را تایید کردند.

علاوه بر این دستاورد پژوهش اسلامی Islami Baba Heidari و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که بین مولفه‌های طرحواره جنسی پرشور-عاشقانه، صریح-راحت، پرشور-بامحبت، روشن فکر-مترقی و بی ثباتی ازدواج همبستگی منفی وجود داشت. Haratian و همکاران (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود نشان دادند عوامل ثبات زناشویی در جامعه ایرانی-اسلامی مواردی همچون مطابقت‌های فردی، ویژگی‌های مربوط به فرد، ویژگی‌های فردی مختص به جنسیت، ویژگی‌های خانواده اصلی، ویژگی‌های دوستان و خویشان، ویژگی‌های مشترک رابطه همسری و ویژگی‌های ارتباطی مختص به جنسیت بوده است.

Pourrajabravari و Kamyabi (۲۰۲۰) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که همه ابعاد رفتارهای کنترل گرایانه (کنترل اقتصادی، کنترل تهدیدآمیز، کنترل از طریق ترساندن، کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن و کنترل از طریق فرزندان) با بی‌ثباتی ازدواج رابطه دارد، که مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌ها به ترتیب کنترل هیجانی، کنترل از طریق منزوی کردن، کنترل از طریق ترساندن، کنترل از طریق فرزندان، کنترل تهدیدآمیز و کنترل اقتصادی بود.

دستاورد پژوهش‌های خارج از کشور نیز حاکی از اثرگذاری هیجان بر ثبات رابطه بود (Ambrož, 2021). همچنین Indumathy و Kanth (۲۰۲۱) در پژوهش خود نقش الگوهای ارتباط خانواده و سازگاری زناشویی را مورد بررسی

قرار داد و یافته‌ها حاکی از وجود رابطه معنادار بین الگوهای ارتباطی خانواده و سازگاری زناشویی زوجین بود. Peters و همکاران (۲۰۱۹) نیز نشان دادند بین خودکارآمدی و کیفیت زناشویی افراد رابطه معناداری وجود دارد. به عبارتی با کاهش خودکارآمدی، کیفیت زناشویی افراد نیز کاهش می‌یابد.

در مجموع با توجه به اهمیت موضوع و نظر به این که کشف و تبیین پویایی‌های روابط زناشویی و متغیرهای پیش-بینی‌کننده ثبات روابط زناشویی به دلایل نظری و بالینی هم برای زوجها و هم برای جامعه حائز اهمیت است، ضرورت تدوین و آزمون الگوهای نظری که در آن رویکردهای نظری مختلف مورد توجه قرار گرفته است کاملاً روشن و آشکار است، چرا که از طریق درک، تبیین و پیش‌بینی روابط زناشویی با استفاده از الگوهای نظری و ارائه اطلاعات مفید و سودمند در مورد روابط پایدار می‌توان به بهبود این روابط کمک کرد (Mikulincer & Shaver, 2017). بر این اساس با توجه به خلا پژوهشی موجود؛ این پژوهش در تلاش پاسخ به این سوال برآمد که براساس پژوهش‌های پیشین، الگوی تدوین شده مطابق با عوامل موثر بر ثبات زناشویی از چه متغیرهایی تشکیل شده است؟

روش

پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده و درصدد است تا با استفاده از بررسی متون عوامل موثر در ثبات زناشویی را شناسایی و براساس آن یک الگوی شبکه‌ای تدوین نماید. به این منظور با استفاده از کلیدواژه "ثبات زناشویی" در پایگاه‌های جستجوی معتبر داخلی و خارجی (پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی^۲، بانک اطلاعات نشریات کشور^۳ و مرجع دانش، ناشر تخصصی کنفرانس‌های ایران^۴، گوگل محقق^۵ و ساینس دایرکت^۶) اقدام به جستجوی مقالات مرتبط نموده و با در نظر گرفتن ملاک در دسترس بودن فایل کامل مقاله و محتوای روانشناسانه، استخراج مقالات انجام شد. متغیرهای هدف قرار داده شده در مقالات را شناسایی و الگوی شبکه‌ای براساس آن‌ها ترسیم شد. در ادامه برای اعتبارسنجی الگو از گروه‌های کانونی با کاربست روش دلفی فازی استفاده گردید.

یافته‌ها

تحلیل مقالات حاکی از استخراج ۹ متغیر اصلی بخشش (Malekzadeh Torkamani, 2018; Macaskill, 2019; Fincham & Beach, 2020)، انعطاف‌پذیری (Fincham & Beach, 2020)، تنظیم هیجان (Schoebi, & Randal, 2019)، عشق و دوست داشتن (Hajloo et al., 2019)، مهارت‌های ارتباطی (Hossenchari & Fadakar, 2020; Karney & Bradbury, 2020)، اهداف و معنای مشترک (Shiri, 2020)، تعهد زناشویی (Hossenchari & Guttman & Silver, translated by Gharachehdaghi, 2021)، صمیمیت زناشویی (Atashpour & Etemadi, 2019) و صمیمیت زناشویی (Santos-Iglesias, 2015) و صمیمیت زناشویی (Atashpour & Etemadi, 2019) بود که همگی بر ثبات زناشویی اثر گذاشته و در نتیجه کارکرد مطلوب خانواده را تحت‌الشعاع قرار می‌دادند. لازم به ذکر است که در بطن این متغیرها، مولفه‌های بسیاری نیز جای دارند به عنوان مثال شور و اشتیاق (Honarparvaran, 2020) در عشق و دوست

¹ - <https://www.sid.ir/fa/journal/>

² - www.ensani.ir

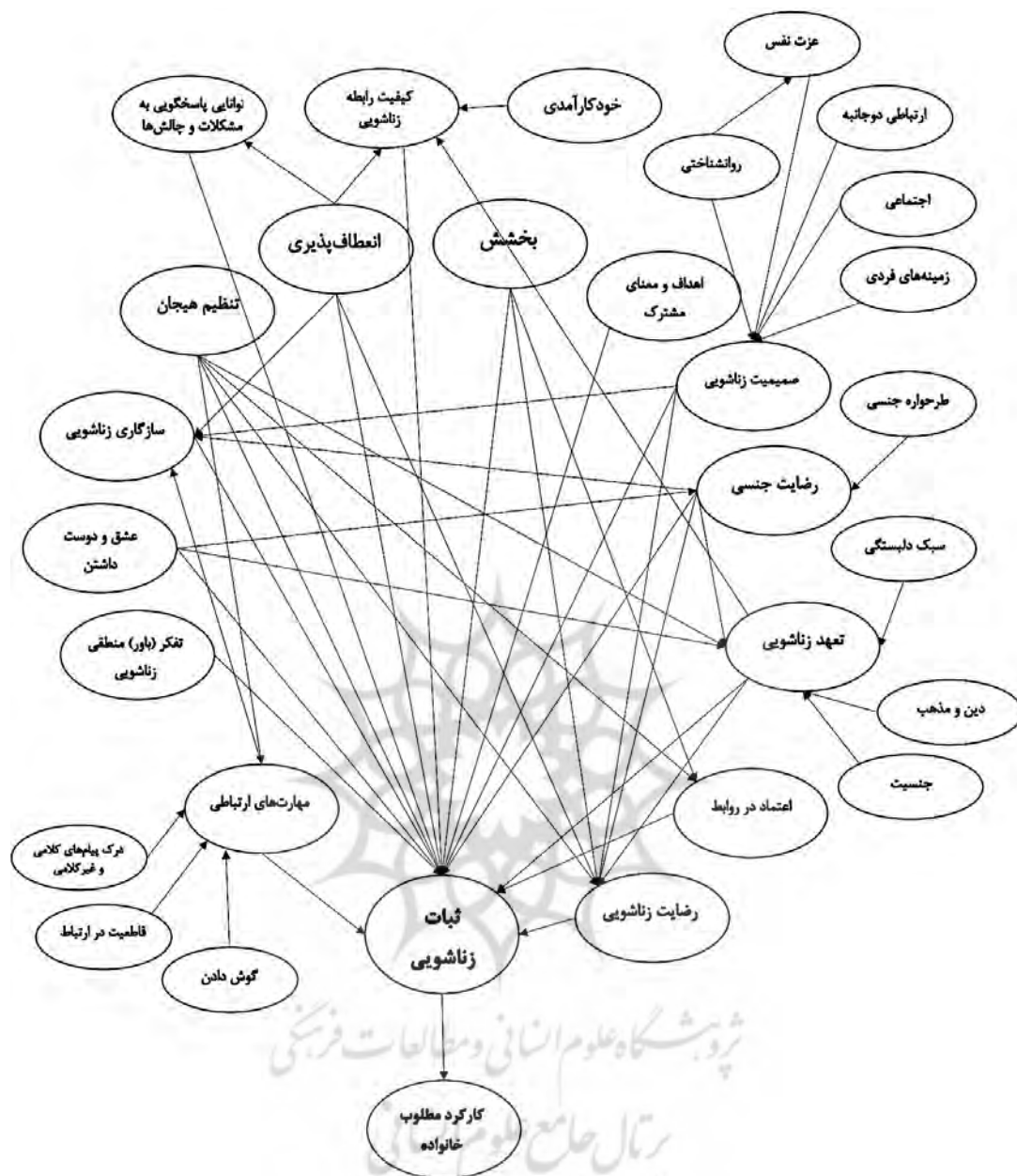
³ - www.magiran.com

⁴ - www.civilica.ir

⁵ - <https://scholar.google.com/>

⁶ - <https://www.sciencedirect.com>

داشتن، روابط صمیمانه (Mitchell, K. S & Plauche, 2018) در صمیمیت زناشویی. در شکل (۱) این دستاورد ارائه شده است.

شکل ۱. متغیرهای اثرگذار بر ثبات زناشویی در قالب شبکه ارتباطی

همانگونه که در شکل (۱) مشهود است؛ شبکه ارتباطی در نیمه راست مدل پیچیدگی بسیاری را به خود گرفته در نتیجه روابط علت و معلولی پیچیده‌ای شکل گرفته است. با توجه به پیچیدگی موجود در شبکه ترسیم شده، جهت بررسی روابط بین متغیرها می‌بایست خط ارتباطی با جهت فلش در هر متغیر را تا انتها دنبال نمود. به عنوان مثال، در ساده‌ترین خط ارتباطی شبکه، خودکارآمدی بر کیفیت رابطه زناشویی اثر گذاشته و کیفیت رابطه زناشویی بر ثبات زناشویی تاثیر خود را اعمال می‌کند و در پایان آنچه بر کارکرد مطلوب خانواده تاثیرگذار است، ثبات زناشویی است. در مسیری دیگر که مسیر پیچیده‌ای است؛ سبک دلبستگی، جنسیت و دین و مذهب بر تعهد زناشویی اثر گذاشته، تعهد زناشویی بر کیفیت رابطه زناشویی، کیفیت زناشویی بر ثبات زناشویی و ثبات زناشویی بر کارکرد مطلوب خانواده اثر دارد. نوع دیگر اثرگذاری بسیار پیچیده را می‌توان در سازگاری زناشویی دید؛ عوامل ارتباطی دو جانبه، عوامل اجتماعی، عزت نفس و زمینه‌های فردی بر صمیمیت زناشویی اثر گذاشته، صمیمیت زناشویی بر سازگاری زناشویی، سازگاری

زناشویی بر رضایت جنسی، رضایت جنسی بر تعهد زناشویی، تعهد زناشویی بر کیفیت رابطه زناشویی، کیفیت رابطه زناشویی بر ثبات زناشویی و ثبات زناشویی بر کارکرد مطلوب خانواده اثر دارد. این مسیرها تنها سه مورد از مسیرهای ترسیم شده در الگوی شبکه‌ای می‌باشد که به عنوان نمونه ذکر شده‌اند. غنی بودن این شبکه ارتباطی به دلیل منابع علمی معتبری است که در سال‌های اخیر در این حیطه در ایران و خارج از ایران در پایگاه‌های علمی معتبر ثبت و منتشر شده‌اند.

به منظور بررسی میزان اعتبار الگوی تدوین شده، از خبرگان دعوت به عمل آمد تا پرسشنامه تدوین شده تکنیک دلفی را پاسخ دهند که در نتیجه آن ۱۵ نفر از خبرگان در این بخش مشارکت نمودند. اغلب خبرگان در مرحله اعتبارسنجی موافق با الگوی شبکه‌ای ارائه شده بوده‌اند و نظرها تغییرات جدی و اساسی در الگو ایجاد نکرد. بنابراین پس از اطمینان از توافق نسبی خبرگان، مقیاس محقق‌ساخته با طیف پاسخ ۵ درجه‌ای لیکرت در اختیار آن‌ها قرار گرفت تا الگو را در طیف ۵ درجه‌ای رتبه‌بندی کنند که در نتیجه آن، درصد توافق خبرگان در همه موارد لیست شده، از ۱۰۰ درصد، بالای ۸۰ درصد بوده است. همچنین میانگین توافق نیز در مقدار ۴ در نوسان بوده است. با توجه به اینکه طیف پاسخ برای خبرگان از ۱ تا ۵ بوده است بنابراین حداکثر توافق در خصوص هر شاخص، نمره ۵ می‌تواند باشد. از این‌رو، اخذ میانگین ۴ بسیار مطلوب است و دال بر توافق مطلوب بین خبرگان است. بنابراین اعتبار الگوی شبکه‌ای تدوین شده، تایید گردید.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تدوین الگوی شبکه‌ای ثبات زناشویی با استفاده از بررسی متون انجام شد. این پژوهش از نوع کیفی بوده و درصدد بود با استفاده از بررسی متون به تدوین الگو در حیطه ثبات زناشویی اقدام نماید. از این‌رو، مجموعه مقالات منتشر شده داخل و خارج کشور که در حوزه ثبات زناشویی بودند، مورد بررسی قرار گرفت. الگوی شبکه‌ای تدوین شد و اعتبارسنجی آن با گروه‌های کانونی با کاربست روش دلفی فازی بررسی و تایید گردید. تحلیل مقالات نیز حاکی از استخراج ۹ متغیر اصلی بخشش، انعطاف‌پذیری، تنظیم هیجان، عشق و دوست داشتن، مهارت‌های ارتباطی، اهداف و معنای مشترک، تعهد زناشویی، رضایت جنسی و صمیمیت زناشویی بود که همگی بر ثبات زناشویی اثر گذاشته و در نتیجه کارکرد مطلوب خانواده را تحت‌الشعاع قرار می‌دادند. در تبیین این یافته باید گفت، بخشش شاخصی است که در بطن ازدواج پنهان بوده و به واسطه آن خطاها و رنجش‌هایی که در بین زوجین رخ می‌دهد تحت تاثیر قرار می‌گیرد. خطاها و رنجش‌هایی که گاه عمدی بوده و گاهی ناخواسته رخ می‌دهد حال اگر بخشی از سوی دو طرف اتفاق نیوفتد آنگاه رابطه با شکست مواجه می‌گردد (Macaskill, 2019). زیرا کینه و کدورت بین زوجین قد علم کرده و سرکوفت، سرزنش و زخم زبان جای خود را آنچنان باز می‌کند که قهر جای محبت را می‌گیرد. بنابراین بخشش است که روابط زوجین را محکم کرده و تعاملات آن‌ها مدت‌دار می‌کند (Fincham & Beach, 2020). مطابق با الگوی شبکه‌ای ترسیم شده، بخشش با تاثیر بر اعتماد در روابط از یک سو و تاثیر بر رضایت زناشویی از سوی دیگر، بر ثبات زناشویی زوجین تاثیر مثبت می‌گذارد و در راستای آن کارکرد مطلوب خانواده ایجاد می‌شود.

عامل دیگر انعطاف‌پذیری است. این ویژگی شخصیتی، در افراد مختلف به درجات مختلف مشاهده می‌شود و نوع واکنش افراد را در مقابل تجارب جدید معین می‌کند. افراد انعطاف‌پذیر درباره دنیای درونی و بیرونی کنجکاو هستند و زندگی آن‌ها از لحاظ تجربه غنی است، چون تجارب جدید را می‌پسندند و خواهان تجربه بیشتر هستند. حال هر چه این تجربیات مفیدتر باشد، تاثیر مثبت‌تری در استحکام زندگی زناشویی زوجین دارد (Fincham & Beach, 2020). مطابق با الگوی شبکه‌ای ترسیم شده، انعطاف‌پذیری با تاثیر بر کیفیت زندگی زناشویی و توانایی پاسخگویی به مشکلات و چالش‌ها بر ثبات زناشویی اثرگذار است. علاوه بر این، از طریق تاثیرگذاری بر رضایت زندگی زناشویی و سازگاری زناشویی نیز بر ثبات زناشویی تاثیر خود را اعمال می‌کند. این ارتباطات پیچیده گاه چنان در هم تنیده می‌شوند که احتمال می‌رود کار خانواده‌درمانگران و زوج‌درمانگران را با چالش جدی مواجه شود. این پیچیدگی و هم در هم تنیدگی در تنظیم هیجانی نیز دیده می‌شود. چرا که این متغیر قابلیت تعیین کیفیت رابطه‌ها را داراست و به دلیل اینکه

بستر ساز پیامدهای اجتماعی است؛ در ازدواج موفق از جنبه صمیمیت زوجین، نقش مهمی ایفا می کند (Schoebi & Randall, 2019). علاوه بر این عشق نیز که پوشش دهنده سه مولفه شهوت، صمیمیت و تعهد است؛ سهم مهمی در پایداری یا همان ثبات زناشویی زوجین دارد (Hajloo et al., 2019). در کنار این عوامل، عامل موثر و مهم دیگر، مهارت های ارتباطی است که از یک سو می تواند منجر به خوشبختی و پایداری و ثبات زندگی زناشویی شده و از سوی دیگر در صورتی که به صورت صحیح شکل نگیرد دودمان زندگی را به باد خواهد داد چرا که فهم زندگی زناشویی را برای زوجین دشوار و حتی گاهی غیرممکن می سازد (Karney & Bradbury, 2018). مطابق با الگوی شبکه ای ترسیم شده، درک پیام های کلامی و غیرکلامی، قاطعیت در ارتباط و گوش دادن کلیدی ترین متغیرهایی هستند که مهارت های ارتباطی را تحت تاثیر قرار داده و به دنبال آن سازگاری زناشویی تحت تاثیر قرار گرفته و به تبع آن ثبات زناشویی هدف قرار داده می شود و در نهایت کارکرد مطلوب خانواده با چالش مواجه می شود. در این بین اهداف و معنای مشترک نیز متغیر دیگری است که مستقلاً ثبات زناشویی را تحت تاثیر قرار می دهد. اهدافی که زوجین به طور مشترک در زندگی خود دنبال می کنند به زندگی آن ها جهت و معنا می دهد هر چقدر این همسویی اهداف بیشتر باشد ثبات زندگی بالاتر خواهد رفت اما اگر هر فرد در زندگی زناشویی به سوی اهداف خود روانه شود، زیربنای زندگی مشترک متزلزل و رو به ویرانی و گسست خواهد رفت (Gharachehdaghi, 2020).

علاوه بر این دستاورد پژوهش های پیشین حاکی از این است که تعهد به طور فزاینده ای مربوط به تنظیم زناشویی می باشد و اشاره به تصمیم برای بودن با یک شریک و پرهیز از رابطه با هر فرد دیگر و حفظ رابطه قوی تر در مقابل سایر روابط است (Hatami et al., 2018). تمایل جنسی نیز یکی از جنبه های مهم زندگی زناشویی است. رضایت جنسی میزان خرسندی زوجها از مسائل جنسی و توانایی لذت بردن و لذت دادن به یکدیگر است. لذت جنسی موجب می گردد بسیاری از مشکل های روزمره زندگی و اختلاف های زناشویی نادیده گرفته شود و وابستگی های عاطفی بین زن و شوهر افزایش یابد. عدم رضایت از رابطه جنسی ممکن است منجر به افسردگی و کاهش رضایت و سازگاری زناشویی شود (Kalantari, 2020). مطابق با الگوی شبکه ای ترسیم شده، طر حواره های جنسی هر یک از زوجین بر رضایت جنسی آن ها تاثیر گذاشته و به دنبال آن رضایت جنسی بر تعهد و رضایت زناشویی اثر گذاشته که در نتیجه همگی ثبات زناشویی را تحت تاثیر قرار می دهند. این در حالی است که عشق و دوست داشتن و سازگاری زناشویی نیز بر رضایت جنسی اثر گذارند و هر چه میزان این دو بالاتر باشد، رضایت جنسی نیز همسو با آن ها افزایش یافته در نتیجه ثبات زناشویی ارتقا می یابد. اصطلاح صمیمیت نیز، در واقع بر واژه هایی مانند تمایل، درگیری، هیجان و تمایلات جنسی تاکید دارد. وقتی با کسی صمیمی هستیم فکر می کنیم او نهایت خیر و صالح ما را می خواهد، بنابراین بدون ترس از این که او گفته هایمان با آنچه در ما می بیند سوء استفاده کند وجود خودمان را و مکنونات قلبیمان را روی او می گشاییم (Akbari torkestani et al., 2020). از این روست که برخی گفته های زوجین به جای اینکه بستر آرامش را فراهم کند باعث بروز تنش در رابطه زوجی می گردد و ثبات زناشویی را به مخاطره می اندازد. در مجموع نظر به اینکه وجود ارتباطات پیچیده بین متغیرهای موثر در ثبات زناشویی در قالب الگوی شبکه ای توسط تیم خبرگان پژوهش تایید گردید، بنابراین لازم است خانواده درمانگران، مشاوران و روانشناسان فعال در حیطه ازدواج و خانواده، در مداخلات درمانی که به مراجعین خود ارائه می کنند؛ به شبکه ارتباطی ارائه شده در این پژوهش توجه داشته باشند چرا که براساس آن می توان موفقیت یا عدم موفقیت یک مداخله را پیش بینی نمود و بدینسان از هدررفت هزینه های مشاوره و درمان برای مراجعین، پیشگیری نمود.

ملاحظات اخلاقی و پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش به شرکت کنندگان در مورد محرمانه ماندن اطلاعاتشان اطمینان داد شد و افراد داوطلبانه بدون هیچ اجباری به پرسشنامه ها پاسخ دادند.

حامی مالی

هزینه های این مطالعه توسط نویسنده اول مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

در تدوین این مقاله همه نویسندگان مشارکت یکسان داشته است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Adams, J. M., & Jones, W. H. (2017). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1177–1196. [\[Link\]](#)
- Akbari Torkestani, N., Ramezan Nejad, P., Abedi, M., Eshtrati, B., Movahed Majd, M., Nekoobahr, A. (2017). Effect Of Premarital Counseling With Acceptance And Commitment Therapy-Based Approach On Sexual Satisfaction. *Nursing And Midwifery Journal*, 15 (4) :244-251. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Ambrož, M., Suklan, J., & Jelovac, D. (2021). Values and Virtues as Correlates of Quality and Stability of Romantic Relationships and Marriage in a Post-Socialist Transitional Society. *Social Sciences*, 3(10), 2-89. [\[Link\]](#)
- Bagaroozi, D. (2019). *Increasing Intimacy in Marriage*. Translated and written by Hamid Atashpour and Ozra Etemadi. Isfahan: Khorasan Branch Islamic Azad University Publications. [in Persian]
- Baker, A. M. (2019). *Marital Stability and Spiritual Growth: A Phenomenological Study on Christian Premarital Counseling* (Doctoral dissertation).
- Braithwaite, S. R., Mitchell, C. M., Selby, E. A., & Fincham, F. D. (2016). Trait forgiveness and enduring vulnerabilities: Neuroticism and catastrophizing influence relationship satisfaction via less forgiveness. *Personality and Individual Differences*, 12(94), 237–246. [\[Link\]](#)
- Bühler, J. L., Krauss, S., & Orth, U. (2021). Development of relationship satisfaction across the life span: A systematic review and meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 147(10), 1012-1053. [\[Link\]](#)
- Carr, D., Freedman, V. A., Cornman, J. C., & Schwarz, N. (2014). Happy marriage, happy life? Marital quality and subjective well-being in later life. *Journal of Marriage and Family*, 21(76), 930-948. [\[Link\]](#)
- Cohen, O., Geron, Y., & Farchi, A. (2010). A typology of marital quality of en-during marriages in Israel. *J Fam Issues*; 7(31), 727-747. [\[Link\]](#)
- De Angelis, M. (2017). Separating the Doing and the Deed: Capital and the Continuous Character of Enclosures. *Historical Materialism-research in Critical Marxist Theory*, 3 (12), 57-87. [\[Link\]](#)
- Eken, E. (2017). The role of early maladaptive schemas on romantic relationships: a review study. *People: International Journal of Social Sciences*, 3(3), 108. [\[Link\]](#)
- Eysenck, H. J. (2021). Personality, marital satisfaction, and divorce: Expression of concern. *Psychological Reports*, 124(2), 922–924. [\[Link\]](#)
- Fincham F. D., Beach S. R., & Davila J. (2020). Forgiveness and conflict resolution in marriage. *Journal of Family Psychology*, 18, 72-81. [\[Link\]](#)
- Gottman, J. and Silver, N. (2019). *Seven Moral Principles for Successful Marriage*. Translated by: Mehdi Gharacheh Daghi. Tehran: Asim Publishing.
- Hajloo, N. , Alizadehgoradel, J. , Ghotbi, M. and Delavarghavam, S. (2014). Comparison of Love Dimensions based on Marriage Duration between Men and Women Married. *Family Counseling and Psychotherapy*, 4(1), 47-65. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Haratian, A. A., Janbozorgi, M., Salarifar, M. R. and Rasoulzadeh Tabatabaei, S. K. (2020). Identifying the Factors of Marital Stability in an Islamic-Iranian Society with a Meta-Synthesis Approach. *The Islamic Journal Of Women and The Family*, 8(3), 75-94. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Harmon, D. K. (2020). *Black men and marriage: The impact of spirituality, religiosity, and marital commitment on marital satisfaction*. The University of Alabama.
- Hatami Varzaneh, A., Esmaeily, M. and Borjali, A. (2018). Long term satisfied marriage model: A grounded theory study. *Family Counseling and Psychotherapy*, 6(1), 120-149. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Honarparvaran, N. (2020). Comparing the Marital Stability and Love Dimensions among Students with Traditional and Modern Marriage. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 7(spatial), 17-28. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Hosseinchari, M. and Fadakar, M. (2020). Investigating the impact of university on communication skills based on a comparison of students and undergraduates. *Daneshvar Behaviour (Shaheed University Scientific Research Bimonthly)*, 12 (15), 32-21. [in Persian] [\[Link\]](#)

- Indumathy, J., & Kanth, B. (2021). Communication Pattern, Dyadic Adjustment, and Parenting Practices among Married Couples in India: Mediating Role of Dyadic Coping. *Journal of Family Issues*, 26(12), 56-78. [[Link](#)]
- Islami Baba Heidari, F., Asgari, F., zargami hajebi, M. (2021). Correlation of Sexual Schemas with Marital Conflicts and Marital Instability in Couples. *JHPM*, 10 (2) :98-109. [in Persian] [[Link](#)]
- Kalantari, N. (2021). Investigating the direct and indirect effects of infertility stress on marital satisfaction and adjustment or the mediation of sexual satisfaction in infertile women in Shushtar and Gotvand counties. *Master's thesis, Islamic Azad University*. [in Persian]
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100–116. [[Link](#)]
- Lamela, D., Figueiredo, B., Morais, A., Matos, P., & Jongenelen, I. (2020). Are measures of marital satisfaction valid for women with depressive symptoms? The examination of factor structure and measurement invariance of the Couple Satisfaction Index 4 across depression levels in Portuguese women. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 27(2), 214–219. [[Link](#)]
- Landis, M., Peter-Wight, M., Martin, M., & Bodenmann, G. (2013). Dyadic coping and marital satisfaction of older spouses in long-term marriage. *GeroPsych (Bern)*; 5(26), 39-47. [[Link](#)]
- Lucas, R. E. (2017). Reexamining adaptation and the set point model of happiness: Reaction change in marital status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(3), 527 -539. [[Link](#)]
- Macaskill, A. (2019). Defining forgiveness: Christian clergy and general population perspectives. *Journal of personality*, 73(5), 1237-66. [[Link](#)]
- Malekzadeh Torkamani, P., Aminpoor, M., Bakhtiari Said, B., Khalili, G., davarniya, R. (2018). The Effectiveness of Forgiveness-based Intervention on Couple Burnout in Women Affected by Infidelity of Spouse. *Zanko J Med Sci*, 19 (60) :31-45. [in Persian] [[Link](#)]
- Masters, K. S. (2018). Does compassion mediate the intrinsic religion-health relationship? *Annals of Behavioral Medicine*, 30(3), 217-224. [[Link](#)]
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2017). *An attachment perspective on compassion and altruism*. In P. Gilbert (Ed.), *Compassion: Concepts, research and applications*. Routledge/Taylor & Francis Group.
- Mitchell, K. S & Plauche, H. (2018). *Marital Stability*. Encyclopedia of Family Studies, 1-2.
- Moradi Kochi, F. (2020). Comparison of sexual satisfaction and sexual attitudes in addicted and non-addicted men and women in Lar city. *Master's thesis, Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Faculty of Psychology and Educational Sciences*. [in Persian]
- Mosko, J. (2020). *Commitment and attachment dimensions*. In partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy: Purdue University.
- Mullins, D. (2016). The effects of religion on enduring marriages. *Soc Sci*; 14(5), 24. [[Link](#)]
- Pereira Morales, A. J., Adan, A., Sandra Lopez Leon, S., Diego, A., & Forero, D. A. (2018). Personality traits and health related quality of life: the mediator role of coping strategies and psychological distress. *Ann Gen Psychiatry*, 17(25), 123-156. [[Link](#)]
- Peters, M., Potter, C.M., Kelly, L., & Fitzpatrick, R. (2019). Self-efficacy and health-related quality of life: a cross-sectional study of primary care patients with multi-morbidity. *Health Qual Life Outcomes*, 17(37), 1-11. [[Link](#)]
- Pflieger, J. C., Richardson, S. M., Stander, V. A., & Allen, E. S. (2021). Risk and protective factors predictive of marital instability in U.S. military couples. *Journal of Family Psychology*. Advance online publication. [[Link](#)]
- Phillips, T.M., Wilmoth, J.D., & Marks, L.D. (2012). Challenges and conflicts... strengths and supports: a study of enduring African American marriages. *J Black Stud*; 6 (43), 936-952. [[Link](#)]
- Pourrajab Ravari, A. and Kamewa, M. (2020). Investigating the relationship between controlling behaviors and marital instability in female teachers of art schools in Kerman city. *Women and Family Studies*, 13 (50), 63-79. [in Persian] [[Link](#)]
- Randall, A. K., & Bodenmann, G. (2017). Stress and its associations with relationship satisfaction. *Current Opinion in Psychology*, 5(13), 96–106. [[Link](#)]
- Rauer, A., Williams, L., & Jensen, J. (2017). Finer distinctions: variability in satisfied older couples' problem solving behaviors. *Fam Process*; 2(56), 501-517. [[Link](#)]
- Sanchez-Fuentes, M. D. M., & Santos-Iglesias, P. (2015). Validation of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction questionnaire in a Spanish sample. *The Journal of Sex Research*, 52(9), 1028-1041. [[Link](#)]
- Schoebi, D., & Randall, A. K. (2019). Emotional dynamics in intimate relationships. *Emotion Review*, 5, 202-210. [[link](#)]

- Sedaghatkhah, A. and Behzadipour, S. (2019). Predicting the quality of marital relationships based on relational beliefs, mindfulness, and psychological flexibility. *Quarterly Journal of Women and Society*, 8 (2), 57-76. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Sharafi, M. and Taherpour, M. (2018). Strategies for increasing marriage and expanding the culture of marriage with an emphasis on the Islamic approach. *Journal of Cultural Engineering*, 2(17-18), 53-73. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Shields, E. P. (2019). *The effect of religiosity and marital Commitment on marital satisfaction and stability*. Unpublished doctoral dissertation: Brigham Yong University.
- Shiri, Z. (2021). *Conversation Skills for Spouses*. Tehran: Publication of the National Welfare Organization.
- Timoth, W. S., & Paula, G. W. (2016). Assessment of social traits in married couples: Self-reports versus spouse ratings around the interpersonal circumflex. *Psychological Assessment*, 28(6), 726-736. [in Persian] [\[Link\]](#)
- Timothy-Springer, R., & Johnson, E.J. (2016). Qualitative study on the experiences of married couples. *J Hum Behav Soc Environ*; 4(28), 889-902. [\[link\]](#)
- Tong, W., Jia, J., He, Q., Lan, J., & Fang, X. (2021). The trajectory of marital satisfaction among Chinese newlyweds: Intrapersonal, interpersonal, and stress predictors. *Developmental Psychology*, 57(4), 597-608. [\[Link\]](#)

